

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛЬТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СР

р. XVII

ч. 1-4

24. януара 2007
ціна 6,- Ск

Обгаєна перша докторська робота у світі написана русиньським списовным языком

Минуле десятироча принесло великий нарост інтересу научных працівників о історію і культуру карпатських Русинів. Дакілько талантованих молодых научных працівників із розлічных країн, які акцептують погляд, же карпатськы Русины суть самостатным народом, здобули докторат на выznamных універзітах, обгаївши дізертації з історії, языкознательства, літературознательства, музикознательства і соціології.

• Педр. Анна Плішкова, Пед.,
родачка з Пыхонь, Сниньского
окресу, котра перша обгаїла
дізертачну роботу в русиньським
языку.

Міджі нима треба спомянати такы мена: **Олена Дуць-Файфер** (обгаїла дізертацію на Ягелонській універзіті в Польску 1997 року), **Ленора Декарло** (Флорідська штатна універзіта, США, 1998), **Александр Тойч** (Гайделберська універзіта, Німецько, 2001), **Ева Міхна** (Ягелонська універзіта, Польско, 2001), **Марк Штеґерр** (Універзіта Лудвіґа-Максиміліана у Мніхові, Німецько, 2002) і **Богдан Горбаль** (Вроцлавська універзіта, Польско, 2005).

Недавно до той ґрупы прибыла ПгДр. **Анна Плішкова**, ПгД., котра **30. новембра 2006 року**, по успішнім абсолвованю п'ятирічного (2000 – 2005) екстерного докторандьского штудія в Славітінім інштитуті Яна Станіслава Словеньской академії наук у Братіславі, обгаїла дізертацію на русиньску тему в научнім одборі Славістика – Славянськы языки на Універзіті Яна Амоса Коменського в Братіславі. **Анна Плішкова**, котра од 1999 року учить на Пряшівській універзіті русиньскый язык і культуру як одборна асистентка Одділіня русиньского языка і культури Інштитуту регіональных і народностных штудій (до 2005 року Інштитуту народностных штудій і чуждих языків), є тыж штіпендістков Штіпендії Штефана Чепы в области русиньского выскуму при Торонтській універзіті в Канаді. Ёй дізертація **Списовный язык карпатських Русинів: проблемы становлїня, кодїфікації, акцептації і сфер функціонованя** была написана під веджінём выznamного славісты, універзітного професора, ПгДр. **Яна Дорулі**, Др. н.

Дізертачна робота докторки Анны Плішковой є унікатнов нелем в тім, же є о русиньскім языку, але главно в тім, же є то перша у світі дізертація написана в цілім россягу русиньським списовным языком. Тота научна робота є нелем триумфальным особным успіхом, але і історічным моментом, який демонструє, же научный світ узнавать Русинів як самостатный народ а русиньскый язык як повноцінный інштрумент про научны публікації. Бесспорно, докторка **Анна Плішкова** указала вшыткым молодым научным працівникам нелем можность реалізації научных проектів на русиньскы темы, але і опублікованя їх выслідків на русиньскім языку.

Проф. Др. **Павел Роберт МАґОЧІЙ**, Пед.,
Торонтська універзіта, Канада

Хочете помочи?

Мате першыраз можность і формов 2 %
з дані про Народны новинкы і Русина!

Як? Просто. Кажда фізічна і правницька особа при одовзданю свого данёвого признаня може выповнити на данёвім уряді приступный формуляр, у якім уведе, же дарує дві процента з дані з прийму на учет обчаньского здружїня Русин і Народны новинкы (Občianske združenie Rusín a Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov) číslo учту

1386912153/0200

у Вшеобецній уверовій банці, побочці в Пряшові.

З цілого сердца дякуєме допереду вшыткым нашым добродите-
лям.

РЕДАКЦІЯ

О П Р А В А

На першій сторінці Народных новинок ч. 50 – 52 / 2006 під статёв **Боже дітя несе любов каждому** были підписаны двома авторы – **о. Франтішек Крайняк** і **о. Горазд ТІМКОВІЧ, ЧСВВ**. Автором статі є лем першый з них.

За тоту хыбу ся оправдуєме о. Ґ. Тімковичови і читателям.

Редакція

Х А Р Т А РУСИНЬСЬКЫХ ҐРЕКОКАТОЛИЦЬКЫХ ВІРУЮЧИХ 2007

Тов ХАРТОВ ся пригваряме жытелям Словеньска, жебы сьме їх інформовали о реаліях у ґрекокатолицькій церькви дотыкаючіх ся русиньскых ґрекокатолицькых віруючіх.

- Сучасна ґрекокатолицька церьков – sui iuris (свого права) была в минулости русиньска, бо Пряшівска ґрекокатолицька єпархія vznikла з Мукачовской а обидві были офіціално веджены і узнаваны як єпархії русиньскы. В 1963 році у папській роченці „*Anuario Pontificio*“ была Пряшівска єпархія самовольно адміністративным переписом єдного священика означена як єпархія sui iuris словеньска.

- Русиньскы ґрекокатолицькы віруючі од 1968 року не мали офіціалну можность выховы русиньскых священиків, а словеньскы ґрекокатолицькы священици на русиньскых парохіях ся стали аґресивными реалізаторами словакізації.

- Русиньскы ґрекокатолицы дондесь не дістали можность обновити стару або створити нову єрархічну структуру із належными парохіями, а тым ани в повній мірі розвивати свою церьков у вшыткых областях реліґійного жывота, хоць тота комуніта мать на то способности, што доказують і реалії, же в 1995 році був офіціално кодифікованый русиньскый списовный язык, же при списованю людей у 2001 році ся к материньскому русиньскому языку приголосило 35 000 ґрекокатолицькых віруючіх. В коло 100 селах із ґрекокатолицькыма віруючіма мать материньскый язык русиньскый понад 50 процент жытельства.

- З боку ґрекокатолицькой церьковной єрархії од 1968 року не вышов жадный імпульс або даяка ініціатива у сфері місійного діятельства міджі русиньскыма жытелями в їх материньскім русиньскім языку. Зато не екзістують жадны катехетічны помічники, молитвенны книги потребны к богослужбам, учебники, Святе Писмо, пастырськы листы, часописы атд., котры бы вышли з ініціативы Пряшівского єпископства, або пізніше з Кошицького апостольского ерзархату, і были выданы в материньскім языку русиньскых ґрекокатолицькых віруючіх.

- В пряшівській семінарії богословці при приправі на службу священика николи не чули проповідь в русиньскім языку а не суть веджены ку пасторації міджі русиньскыма віруючіма, хоць векшину по высвячїню на священиків єпископ Пряшівской єпархії номінує на русиньскы парохії.

- Тисячі Русинів міґрвало зо своїх родных сіл до многих міст цілого Словеньска, але в них не мають священика, котрый бы вів пасторацію в їх материньскім языку, хоць найменше у 10 містах бы русиньскы віруючі акутно потребовали своїх священиків.

- Єпископы ґрекокатолицькой церькви на одпустовых святах у русиньскых парохіях не суть охотны прочітати ани лем Єванґеліє в материньскім языку Русинів.

Внаслідку нерішіня тых проблемів настає нучена асіміляція русиньскых ґрекокатолицькых віруючіх і їх парохій, што є в роспорі з II. Ватіканьскым концілом, отворяючім вшыткым народам єванґелізацію в материньскім языку. Выменованём вікаря про Русинів у 2003 році, котрый не знає русиньскый списовный язык, є неясной народностной орьєнтації і є пасивный у своїй функції, лем підтверджує маніпуляцію, нежычливость і неохоту рішіня русиньской проблематики з боку ґрекокатолицькой єрархії. Дрібны „стрічны“ крокы сучасной церьковной єрархії суть тактичнов маніпуляцієв з поглядом шыроких мас з цілём створїня ілузії, же русиньскым віруючім ся виходить настрічу, але на основны діла і пропозиції тотя верхность не реаґує.

Тоту ХАРТУ, котра не є часово обмеджена і є опублікована к 20. I. 2007, може підпорити каждый, хто досяг вік 18 років, стотожнює ся з текстом Харты і є за зміну вышше уведжених жалостных реалій. Треба увести своє мено, призви́ско, адресу, чітательно ся підписати і послати на адресу:

РУСИН І НАРОДНЫ НОВИНКЫ
Духновічово нам. 1
081 48 Пряшів

Призви́ска і мена підписаних в алфавітнім порядку з уведжінём місця бываня (лем село, місто) будуть уведжени на інтернетовій строрінці www.rusynacademy.sk, зачінаючі од 1. III. 2007. Каждый підписаний єдночасно ся ставать сіґнатарём той ХАРТЫ. Точна адреса сіґнатаря і ёго властноручный підпис буде в редакції Русин і Народны новинкы.

Датум	Мено і призви́ско	Адреса	Підпис
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Желаня до нового року

Довольте мі, добры люде,
У тім новім році,
Жебы-м Вам міг пожелати
В кождім Вашім кроці
Велё здравя, щастя, любви,
Довгы рокы жыти,
У веселости і в спокоі
Тот рік пережыти.

Жебы у тім новім році
Пришли ліпшы часы,
Няй не вбійдуть з нас никога,

Ани домы нашы.
Няй ся вшыткым в новім році
У нас ліпше жыє,
Любов і порозуміня
В нас няй завладіє.

Няй буде мір в цілім світі
І радости велё,
Жебы ся нам вшыткым вєдно
Радостніше жыло

Штефан СМОЛЕЙ, Міджілабірці

Русинський „Сілвестер“ нелем о забаві...

З таким мотом у пиварни Вікторія 13. януара 2007 у Пряшові зорганізували стрічу членове Містной організації Русинської оброди на Словенську (РОС), котра часточно припоминала носталгію часів, кідь ся у Пряшові організували русиньскы новорічны балы (последній був у 2005 році), але вказала і на факт, же настав час черняна генерації і в самотній Русинській оброді, або мінімально у ей пряшівській містській організації (МО), котра уж пару років за собов марно на своїй єдиній в році громадї штартує роботу... Видить ся, же стара генерація выхляла, треба дати простор молодим, жебы дале понесли штафету русинства в місті, котре ся все поважовало за центр Русинів, і аж тяжко увірити, же праві ту – у Пряшові, де є найвекшы як інтелектуалный, так і молодежный потенціал, робота МО РОС стагнує і не годна ся рушыти з місця. Тот факт собі усвідомили і тоты скорше народжены членове той організації Федор Барна, Федор Віцо, Дімітрія Крішко, але і віком молодшы – Сільвія Лысинова і Петро Крайняк мол., котры ся взяли за зорганізуваня той новорічної стрічі.

На стрічу были позваны Русины і їх симпатизанты, котры жыють у Пряшові і недалекій околиці. Стрітили ся ту представителі єднотливых русиньскых обчаньскых здружін, але і окремы особы з русиньского культурно-сполоченського жывога, люде розлічных професій, котры якымсь способом ся ангажують у возроднім процесі Русинів на Словенську. З менше знамых мен міджі Русинами позваня на стрічу прияла і посланкыня Містского заступительства у Пряшові Інж. Соня БОШЕЛОВА, Русинка, як і пан Роберт Новотный із Сабінова, котрый приспів на стрічу як спонзор, но ёго участь мала і далшыи ціль – роботу Містської організації РОС розшырити і на Сабінов і ёго околицю, бо і там є великий русиньскый потенціал. Але о тім, як і о далшых планах работы побісидовав Петро Крайняк мол., котрый, як ся вказало, окрем модераторской функції, мать і ясну представу о тім, як бы ся мала оживити робота МО РОС у Пряшові:

– В першій ряді нашы стрічі бы не мали быти раз за рік, але мінімально кождый місяць і так бы сьме сі з місяця на місяць давали на зачаток холем єден конкретный ціль, котрый бы сьме за місяць сповнили і могли ся посувати у своїй роботі все дале. Роботу МО хочеме розшырити і до Сабінова, котрый даколи патриве тьж під окрес Пряшів, зато сьме призвали і пана Новотного як русиньского симпатизанта. Хочеме самособов навщівити і приматора Сабінова, жебы сьме ся добісидовали на можностях конкретной сполупрацы. Но нашов першорядов задачов на наступны три місяці бы мало быти помочи пропаганді можности штудованя русиньского языка на Пряшівській універзиті, бо до 31. марца штуденты дають прилашки на высокы школы.

А же то молодой Петро Крайняк думать важно, такой на другый тыждень на 18. януара 2007 скликав новинарський бріфінг, на котрім вєдно з ПгДр. Аннов Плішковов, ПгД., і МгР. Аленов Блыховов з Інштитуту регіональных і народностных штудій Пряшівской універзиты на челі з директором проф. ПаедДр. Штефаном Шутаєм, Др. н., хоче зволити стратегію інформованости о можностях штудованя даного предмету. Кідьже найбільшыи досяг на масы мае радио, подля П. Крайняка найбільшу пропагандну роботу бы мав зробити русиньскый тім Народностно-етнічного высиланя Словенського розгласу в Кошіцях. На зачаток кождого русиньского высиланя бы ся могла приправити звучка, котра бы упозорнила матурантів на можность штудованя русиньского языка. Боком бы не мала стояти ани Словенська телевізія, Редакція народностного высиланя в Кошіцях. Далшы з ёго планів на першы три місяці – то суть навщівы пряшівскых середніх школ, де бы особным контактом із штудентами ангажовав їх на штудії русиньского языка.

Тото суть першы візіі о роботі пряшівской МО РОС. Планів є далеко вєде, но планы зістануть лем планами, кідь ся до їх реалізації не पुстьят конкретны люде. А ту треба брати до увагы факт, же робота вшыткых русиньскых культурно-сполоченських огаізацій была одставена на уровень добровольности, то значить, же люде, котры ся в русиньскім ділі ангажують, роблять то добровольно, у своїм вольнім часі, кідь даякый мають. Думам, же ту є главный проблем, чом робота не іде так, як бы мала. В днешній добі мусить кождый такой „ентузіаст“ мати барз міцне пересвідчєня і премоного сил, жебы ся міг ангажовати в такім ділі, як є народностне возроджєня. При веселых, але і носталгічных мелодіях гармонікаря Мілана Гарберы собі то вшыткы притомны усвідомлєвали, но наперек вшыткому кождый собі усвідомлєвав і факт, же нихта за нас не буде боєвати, як ся мы самы вздаме своїх прав на властный народностный розвиток. Позітивным у тім є холем то, же де-ту ся пробуджеть молода генерація Русинів, таких, як є Петро Крайняк. Бодай бы їх было штонайвєце.

Кветослава КОПОРОВА, фоткы: А. З.

ПАВЕЛ РОБЕРТ МАГОЧІЙ – ОСОБНОСТЬ У СВИТІ НАУКЫ

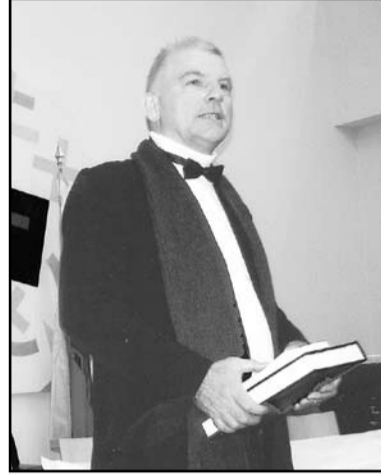
В АМЕРИЦІ БЫЛА ПРЕЗЕНТОВАНА КНИГА „CARPATHO-RUSYNS AND THEIR NEIGHBORS. ESSAYS IN HONOR OF PAUL ROBERT MAGOCSI“ (КАРПАТОРУСИНЫ І ЇХ СУСІДЫ. СТАТІ НА ЧЕСТЬ ПАВЛА РОБЕРТА МАГОЧІЯ).

15. – 17. новембра 2006 року у Вашингтоні був конгрес Америцькой асоціації славистів. Є то найавторитетніший форум у Новім Світі, який ся сходить раз за рік і який ся намагає не выхити жадный слависта нелем зо Северной Америки, але ани з країн Центральной і Выходной Европы. Выше 65 видавательств США і Европы ту презентує книжны новинкы, універзитны центры охотно представляють выслідкы своїх научных выкумів, вшытко то на очах выше 2 тисяч одборників і заинтересованых особ, які комунікують міджі собов. Славистична еліта Америки у єдній салі. Преса прецизно слідує акції...

Єдно з вызначных і про Русинів была презентація в тім часі свіжо выданой в Америці книги к жывоному юбілею професора Павла Роберта Магочія – Русина, вызначного ученця-слависты, вєдучого катедры україністики Торонтської універзиты, члена Канадської кралєвской академії наук, а тепер і председы Світової Рады Русинів. Святочна подія проходила в імпазантній будові Амбасады Словенської републікы в америцькым главнім місті.

У світі науки є така традиція: на честь вызначного научного працівника-юбіланта ёго колегове і бывшы штуденты приправують книгу, яку творять їх научны статі, жебы не просто словами, але научными выкумами проявити почливість к даній особности. Окрем статей, в публикації має своє місто Tabula Gratuloria (Табла почливости) Павлови Робертови Магочієви. В ній суть мена вызначных україністів – Григорія Грабовича, Марка фон

Гагена, Тараса Кузє, Ореста Субтельного, Френка Сисина, шведьского слависты Свена Густавссона і світознамого чеського писателя Йозефа Шкворецького.

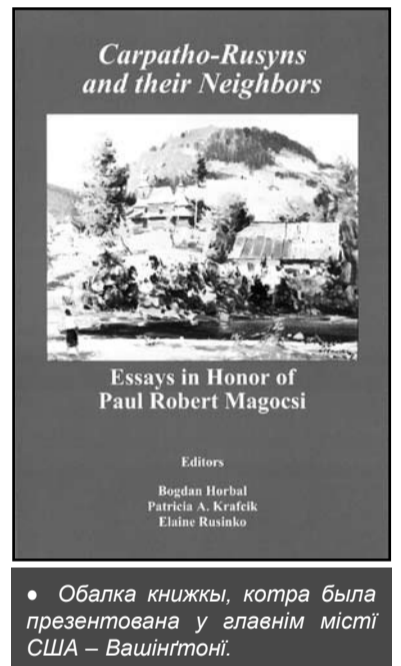
• Академік Павел Роберт Магочія 16. 11. 2006 на славистичнім конгресі у Вашингтоні подяковав ушыткым, котры приспїли к выданю книжки „Carpatho-Rusyns and Their Neighbors Essays in Honor of Paul Robert Magocsi“ як прояву почливости ку ёго особи і юбілею.
Фотка Лінды МАСТАЛІРЖ

Книга є скоро пятьстосторінковим выданєм зо статями двадцятєх трєх науковців світа. Міджі нима суть такы мена: Іштван Удварі (уж небогый), Томас Е. Бєрд, Едвард Касинець, Олена Дуць-Файфер, Генріх Фонтаньскі, Юліан Рамач, Петер Шворц, Александер Дуліченко, Анна Плішкова, Василь Ябур, Ева Міхна, Джон-Паул Гімка, Ленора де Карло Кучія, Річард Кастер, Маріан Гайдош, Станіслав Конечні, Крістофер Ганн, Михаїл Капраль, Яцек Новак, Річард Ренофф, Марк Стеггер, Юрій Ванько і Валерій Падяк. Статі надрукованы по англїцкы, русиньскы, бачваньско-русиньскы, українськы, польськы і по словенськы. Зоставителями того пре-

стижного выданя суть америцькы науковці Богдан Горбаль, Патріція Крафчік і Елайн Русинко. (Позн. А. З.: Русиньскы слависты зо Словенська в публикації ся перезентують зо статями: Василь Ябур, Анна Плішкова: Русиньскый язык у світлі першых змін правил правопису (стор. 225 – 233), Anna Plishkova: The Language of Slovakia's Rusyns in Religion and Education (стор. 349 – 365), Juraj Vaňko: Jazyk východoslovenských Rusínov v ekolingvistických súvislostiach (од стор. 451).

Науковы статі ся тыкають розлічных замєрян славистікы, свідчать о серьєзных выкумах у русиністїці, беруть до увагы этно-національны і языковы процєсы в Централній Европі, повноправнов частєв якої є Карпатська Русь, выкуму якої академік П. Р. Магочія присвятив цілий свій жывог.

Інформує прес-центр Общества Александра Духновича в Ужгороді

• Обалка книжки, котра была презентована у главнім місті США – Вашингтоні.

Материнський язык не може быти заосталым

Недавно ся мі скаржыла єдна моя знама, популярна співачка русиньскых народных співанок, же в ей роднім селі є вшытко пословакізоване, в церквї ся служыть по словенськы, в школї не є інтерес о навчаня русиньского языка, по русиньскы бісідують лем старшы люде, молоды о материнський язык не мають інтерес. Тоты, котры бы мали вести людей к народному возроджєню – священници, учітелі, русиньска інтелігенція – парадоксно аргументують, же русиньскый язык є немодерный, заосталый, про жывог в днешній добі збыточный! Накілько познам проблем словакізації в русиньскім регіоні і в грекокатолицькых парохіях (дотыкать ся то і парохій православных), над скаргов моєй знамой єм ся ани барз не зачудовав, скоріше то зміцнило мій погляд, же кідь ся нашы люде не спамятають і не будуть ся бранити асімілачному тиску, русиньскый язык зістане лем у фольклорі, в співанках, на фестивалах.

Скоріше ня несподівала примітивность аргументу, же русиньскый язык є немодерный, заосталый, збыточный. Думам сі, же немодерны, заосталы суть тоты, котры такы погляды розшырюють. Материнський язык предці не може быти заосталый,

немодерный. Є то язык матери, котра ня привела на світ, язык моїх предків, цілого народа, через материнський язык чоловік спознає світ, дозривать і розвивать свій інтелект. Материнський язык не підлігать трендам модерности ці немодерности. Хто заверже свій материнський язык, тот чоловік якы заверг свою матір, своїх родічів, своїх предків. О заосталости і немодерности можемо говорити лем в области економікы, моды, моралкы..., але не односно будь-якого языка на світї. Русины ся можуть презентувати многыма вызначными особностями на полі науки, культуры, сполоченського і політичного жывога, котры репрезентують свій народ нелем дома, але і за границями нашой отчїзны. Зато не є причіна на чутя малости, меншецінности, збыточности. Хто то не розумить, кривдить своему народови, зраджує своїх предків, свое коріня, минулость своего народа.

Няй собі такы люде памятають – од своїх одбігнуть, але к чуждїм не добігнуть, як говорить єдна народна пословиця. Чоловік ся не може збавити своего коріня, народной ідентіты. Снага тото змінити є немодерна і заостала!

Др. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

• Стрічу на русиньского „Сілвестра“ 13. 1. 2007 у пиварни Вікторія у Пряшові приправили главно: (справа) Федор Віцо і Петро Крайняк, мол., тому ділу припомогли: Сільвія Лысинова, Роберт Новотный і Мілан Гарбера. (зліва). А же ся на тій стрічі притомны добрі чули, о тім свідчать тварі (всередині) манжелів Гнатовых, Дімітрія Крішка і Гавріїла Бєсєида.

РОДИЧІ І ШКОЛЯРІ: Нукать ся вам красна дорога познання, вкročте на ню!

Многы люде, котры жыли або жыють на тім світі, дали бы нам наісто за правду, же цілий жывоť ся лем учіли. Вера, з неба іщі нхто мудрый не впає а мудрость ся не дасть до головы налляти. Треба собі свою будучу „індівидуалну мудрость“ дакым способом здобыти. Не суть то порожні слова, але стары знамы і генераціями выпробованы правды.

Уж традично у фебруарі в основных школах проходять записы будучих школярів першых клас. Про них і про їх родичів то не є лем така хоцьяка подія. Перед тым записом ся обявує пару ділем і проблемів, котры родичі мусять рішати. Тоты проблемы суть розлічного характеру, но не хочу писати о вшыткых. Свою увагу бы-м упрямям лем на еден із них, на котрый многы з нашых русиньских родичів забывають, а є наісто едным із тых найважншых. Є то аспект народностный, котрому днес, нажал, не даесть важность нелем велє родичів, але што є смутне – ани многы нашы учітелі. На жал, по часі перенаслідованя ці неузнаваня Русины ся стали народностно пасивны.

З еластной учітельской практики знам, же днешні родичі суть у народностных ділах барз вагавы, стриманы або аж резервованы. Проблем є але цалком простый. Нечудно... Є то главно выслідок днешней конзумной добы, кідь матеріалны цінности ся кладуть над духовны. Люде ся днес не занимають чімсь таким, як – ку котрому народу належать, якої суть народности. Пріорітов є матеріална сторінка – як ся постарати о робину, бываня, роботу, вообще о свою будучность. Забываєме але на то, же нашы діточки, будучі школярі, суть, вірю, світлов будучностьєв нашого русиньского народа. Лем од їх выховы і веджіня залежить будуче народностне усвідомліня наступающей генерації, од того залежить ці Русины, як народ під Карпатами, в будучности пережыють, або не пережыють.

Доволу сі твердїти, же знам, што хыбить нашому народу. Є то освітна робота в народностнім духу, а то на полі школьскім, церьковнім, цілосполоченскім, котрой по наших школах, селах і містах нігда не є дость. На Словенську є десять основных школ, де школярі можуть ся учіти материньскій русиньскій язык і на годинах русиньского языка і культуры мають можность учіти ся кодфікованій русиньскій язык на Словенську, але і познавати красу русиньского фольклору, історії, культуры... Є то добрі, бо нашым діточкам ся нукать красна дорога познання своего родного – русиньского.

Моє конштатованя на остаток бы-м хотїє адресовати нашым родичам формов просьбы. Не забывайте, дорогы родичі, хто сьте, а главно – хто были ваши предкы, зашто ся жертвовали, зашто їх довгы роки перенаслідовали і зашто терпіли. Памятайте і на то, же довгы роки ся боєвало, жебы сьме мали можность учіти ся русиньскій язык у школах. Теперь настав тот час, коли уж слободно можеме быти тым, кым справды сьме – Русинами і же ся своего русиньского лем так леко не vzdаєме. Зато при записованю наших дітей до першой класы не забываєме, же сьме Русины і гордо задекларуєме, же хочеме, жебы ся нашы діточки учіли свій родный, материньскій – русиньскій язык.

Мгр. Марек Гай, учітель русиньского языка в ОШ у Радвані над Лабірцєм

• На стрічі з медіями і представителями русиньских культурных організацій в Інституті регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты главноє слово мали: (зліва) директор того інституту Проф. ПаедДр. Штефан Шутай, Др. н. і одборна асістентка Одділіня русиньского языка і культуры ПаДр. Анна Плішкова, ПаД.

Найвышшый час, історічна шанса

18. януара 2007 в просторах Інституту регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты была стріча директора споминаного інституту, професора ПаедДр. Штефана Шутая, Др.н., і працюючій Одділіня русиньского языка і культуры ПаДр. Анны Плішковой, ПаД. і Мгр. Алены Більховой з представителями русиньских масмедій (радія, пресы). Участниками стрічі были і представителі русиньских культурно-сполоченських організацій: за Русиньску оброду: председа Владимир Противняк, таємнічка Феодосія Латова, председа дозорной рады Инж. Павел Дупканіч і председа медіальной рады Федор Віцо; за Русин і Народны новинки і за Русиньскій культурно-освітній сполок А. Духновича ПаДр. Марія Мальцовска; за Сполок русиньской молодежи Петро Крайняк, мол., котрый зарівно був едным з ініціаторів акції. Главна тема стрічі была: Проблематика русиньского школьства і вучованя русиньского языка на Пряшівській універзіті і можности єї медіалізованя.

Як знаме, Русины на Словенську можуть першый академічний рік штудувати свій материньскій язык на високой школі, бо по успішній акредітації штудійного програму Русиньскій язык і література на Пряшівській універзіті, 28. юна 2005 міністер школьства СР призвав Пряшівській універзіті право приділявати академічний титул „бакалар“, абсолвентам денной і екстерной форми штудія. Дякуючі тому, од академічного рока 2006/2007 штудійний програм Русиньскій язык і література ся може на Пряшівській універзіті штудувати з 12 акредітованых комбінаціями на п'ятьох факултах, о чім ся мож веце дізнати як в тім ціслі НН, с. 3, так на вебсторінці універзіты: www.unipo.sk, і на www.rusynacademy.sk, або мож прямо контактовати Інститут регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты, п. А. Плішкову, Нам. леґіонарив 3, 080 01 Пряшів, тел.: 0907 629 127.

Першый академічний рік фунґованя бакаларьского штудійного програму на стрічі з новинарими розаналізувала Анна Плішкова, яка зарівно обернула увагу на потребу перетрансформованя вучованя русиньского языка з категорії неповинных до категорії повинных предметів, а то в згоді з леґіслативом, подля якої в школах в регіонах, де 20 процент жытельства ся голосить за Русинів, на жадость родичів ся так може стати. Поки є вшытко на доброволній базі, што не все веде к ефективным выслідкам.

Професор Штефан Шутай обернув увагу на процес ревіталізації русиньского школьства, де незаступиму роботу повинен зробити третій сектор, т. є. обчаньскы здружіня. Цілем актівації Інституту регіональных і народностных штудій ПУ є аспект педагогічний, який бы забезпечовав выхову кваліфікованых кадрів-русинів, і аспект научный, што бере до увагы розвиток кодфікованого русиньского языка, єго зміны, як і сполупрацу з визначными научными інституціями, яким є Языковедній інститут Людовіта Штура в Братіславі і ін.. Директор інституту привітав активіті і третєго сектора, русиньских обчаньских здружінь, які бы мали быти на помочі розвою школьства, од матерьских школ жа по високу, а главно мали бы зогрвати визначну роль в освітній роботі міджі Русинами, а тым і у выкликваню інтересу о вучованя русиньского языка.

Як повіла А. Плішкова, русиньске школьство ся буде належно розвивати лем тогды, кідь буде контінуалне, т. є., буде ся учіти од

матерьской школки по високу школу, і кідь ся буде учіти як повинный предмет. Поки так не є, навыше, перестав ся учіти і на єдиній середній школі в регіоні, в лабірській Гімназіі, причім у вшыткых припадах фіґурує лем як неповинный предмет. Тот проблем бы ся мав леґіслативно дотягнути в сполупраці з Міністерством школьства СР, але інтерес і ініціатива на єго вирішіня мусить іти „здолы“, т. є. од самых Русинів.

Як сьме ся дізнали, є значный інтерес штудувати русиньскій язык екстерно, але поки ся не дорішить проблем плачіня за екстерну форму штудованя, доты факульты го не будуть отваряти, лем кідь бы був надмірний інтерес о дакторый, переважно єднобортной програм. Але жебы усложіти ай інтересуючі ся о екстерну форму штудованя русиньского языка, то як може рішіня ся споминати, же адепты штудія бы ся могли приголосити на денну форму штудія а по прытно пожадати деканат о схваліня індівидуального штудійного програму. Іншу альтернативу в тім часі не мають.

Треба високо квітовати, же сполупрацу з Одділінем русиньского языка і культуры поважує за потрібну і сучасный председа Русиньской оброды на Словенську Владимир Противняк, який закликав на зьезд русиньских сил в области розвою русиньского языка і культуры. „Сьме на єдній лоді. Цалком акцептуєме, абы ся то робило на академічній території. Треба то підпорити, треба злучіти силы,“ – повів В. Противняк.

Своїма особными і патріотичными позиціями підпорили діскузію о проблематіці русиньского школьства: знамый карікатурист Федор Віцо, режисерка Словенського розгласу Яна Труціньска-Сива, бывша редакторка розгласу Феодосія Латова, писателька, лауреатка Премії А. Духновича Марія Мальцовска, бывший говорця РОС ЮДР. Петро Крайняк, Петро Крайняк, мол., і останні участници стрічі.

Дорогы Русины, є найвышшый час, жебы і Вы підпорили процес возрождованя народностного школьства Русинів на Словенську, і жебы сьте свою дітину, внучку, записали на русиньскій язык. Русиньска проблематика – поле неоране, а як знаме, русинство є великим бумом у світі. Вдяка своєї обьявности, молодости, атрактивности і способу реалізації молодых Русинів у розлічных сферах культурно-освітнього, научно-языкового і літературного жывоťа.

Шанса є в наших руках. Історічна шанса, яка была тяжко выбобівана. Свідомы Русины і Русинки, матері, нянькы, дідове і бабы, знамы і незнамы прихыленці Русинів, тоты, што кінчіте середні школы – вшыткы ся о то причіньме, абы нас было веце в русиньских класах. До половины фебруара 2007 проходили записы дітей до основных школ, а до кінця марца 2007 року мож давати приглашкы на високу школу. Іщі є час. Вузыжайме го, абы сьме мали чісте сумліня і не мусили ся ганьбити за то, же сьме не были в правім часі в правім місцю. Даколи ся тоты шансы не мусять повторити.

Така была ідея стрічі на Інституті регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты, Одділіня русиньского языка і культуры з представителями русиньских масмедій і обчаньских здружінь. Вірьме, же плоды садовины ся укажуть в ярі.

М. МАЛЬЦОВСКА, фоткы П. Крайняк, мол.

Рихтує ся Концепція освіти народностных меншин в СР

26. октобра 2006 при Міністерстві школьства СР в Братіславі vznikнув порадный орган міністра школьства під назвов Рада міністра про народностне школьство. Русиньске основне школьство в ній репрезентує учітель русиньского языка в Радвані над Лабірцєм, окр. Міджілабірці, Мгр. Марек Гай. На першій стрічі Рады міністер школьства Ян Міколай пообіцяв вшыткым репрезентантам народностных меншин, же почас найближшых 4 років МШ СР буде підпорвати народностне школьство нелем з штатных фінанцій, але і з розлічных грантових програмів Европской унії і допоможе рішіню тых найважншых проблемів і недостатків у шкільскім системі народностей.

Сформуловати найосновнішы проблемы русиньского школьства мало за ціл 1. робоче засіданя русиньских учітелів, яке з ініціативы М. Гая было укликане 12. децембра 2006 до ОШ в Радвані над Лабірцєм, і організовано ся під покровительством Русиньской оброды Словенська і Інституту регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты. На стрічі взяли участь репрезентанты обидвох інститутів – Владимир Противняк, председа РОС, Мірослав Кереканіч, член МО РОС в Гуменнім, Анна Пліш-

кова, одборна асістентка ІРІНШ ПУ, дале методік русиньского языка і літературы Методічно-педагогічного центра в Пряшові Штефан Сухий, і учітелі русиньского языка з Пряшівского краю: Анна Мігалєвова (ОШ на ул. Духновичовой в Міджілабірцях), Івета Мелничакова (ОШ на ул. Коменського в Міджілабірцях), Гелена Антошова і директор Осиф Вархолик (ОШ в Колбівцях), Мілош Стрончек (Церьковна ОШ в Свіднику), Моніка Сакарова (ОШ в Шаріскім Цавнику). На стрічу были позваны тьж учітельскы матерьскы школок з регіону, споміджі котрых участь на активі прияла пані Германова з лабірської МШ на ул. Духновичовой і Яна Фецурова з гуменьской приватной МШ на ул. Духновичовой.

Выслідком цілоденного засіданя робочой групы учітелів є матеріал під назвов „Aktuálne návrhy, podklady, odporúčania a požiadavky z oblasti výchovy a vzdelávania rusínskej národnostnej menšiny“. Єго зміст є одображінєм проблемів русиньского народностного школьства на Словенську, котры суть шырокоспектралны і на їх рішіню бы мало активніше партіциповати нелем самотне Міністерство школьства, але і Міністерство культуры СР, які бы мали тісно сполупрацювати

на забезпечованю прав русиньского етніка, беручи до увагы єго пріоріты і шпеціфічності.

В матеріалі зафіксовано, же у сфері школьства Русинів неодкладно треба рішити двоякы проблемы: процесуалны і матеріалны. В рамках процесуалных проблемів розвою народностного школьства сперать абсєнція контінуалности в навчаню, починаючі од матерьской аж по високу школу, а в области матеріалных є то в першім ряді проблем недостаточного матеріалного выбавліня одборных клас на вучованя русиньского языка і акутний недостаток учебных помічників. Про обидва тіпы проблемів учітельскій актив сформуловав такой пропозиції, яким способом бы ся могли даны проблемы рішати, жебы школьство Русинів на Словенську набыло рівноправного поставліня в порівнаню з іншыми народностными меншинами.

Вірьме, же сформулованы проблемы русиньского школьства будуть нелем закомпонованы до приправленой Концепції освіти народностных меншин в Словенській републіці, але главно, же ся стануть предметом рішіня іщі той влады, респ. Міністерства школьства СР на челі з Яном Міколаєм.

А. ПЛІШКОВА

Русиньскій язык можете штудувати в комбінації з 12 предметами

По успішній процесі акредітації штудійного програму Русиньскій язык і література, гестором котрого є Інститут регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты, 28. юна 2005 Міністерство школьства СР признало Пряшівській універзіті право уділявати академічний титул „бакалар“ абсолвентам денной і екстерной форми штудія 3-річного бакаларьского штудійного програму в рамках штудійного одбору 1.1.1. Учітельство академічных предметів. Вдяка тому, од школьского року 2006/2007 на Пряшівській універзіті мож штудувати штудійний програм Русиньскій язык і література в 12 акредітованых комбінаціях на 5 факултах:

на Філософійній факулті з: РУСЬКЫМ ЯЗЫКОМ І ЛІТЕРАТУРОМ, ІСТОРІЄМ, НІМЕЦЬКЫМ ЯЗЫКОМ І ЛІТЕРАТУРОМ, на Факулті гуманітних і природных наук з: АНГЛІЦЬКЫМ ЯЗЫКОМ І ЛІТЕРАТУРОМ, БІОЛОГІЄМ, ГЕОГРАФІЄМ, СЛОВЕНСЬКЫМ ЯЗЫКОМ І ЛІТЕРАТУРОМ, ВЫТВАРНОВ ВЫХОВОВ, МУЗИЧНОВ ВЫХОВОВ, на Факулті шпорту з: ТІЛЕСНОВ ВЫХОВОВ, на Грекокатолицькій теологічній факулті з: НАБОЖЕНЬСКОВ ВЫХОВОВ, на Православній богословецькій факулті з: НАБОЖЕНЬСКОВ ВЫХОВОВ.

Тоту інформацію даєме до увагы главно будучим високошколкакам в Словенській републіці, які до кінця марца 2007 року будуть вирішовати о тім, ДЕ далє на високу школу і ШТО штудувати. Вірьме, же акредітованы комбінації заінтересують абсолвентів середніх школ і главно тых, котры походять з регіонів з компактно жыючим русиньским жытельством і мають інтерес о свій материньскій русиньскій язык, русиньску літературу, історію і культуру. Але, самособов, штудійний програм Русиньскій язык і література є отвореный про каждого, кого русиністика інтересує і хто перспективно уважує ся нєв занимати на професіоналній уровни. Вірьме, же міджі будучима високошколкаками ся найдуть і такы.

ПаДр. Анна ПЛІШКОВА, ПаД., Інститут регіональных і народностных штудій Пряшівской універзіты

ШТІПЕНДІЯ ШТЕФАНА ЧЕПЫ У СФЕРІ РУСИНЬСКИХ ШТУДІЙ

Штіпендія Штефана Чепы была заложена у 2001 році при Центрі европських, руських і евроазійских штудій (CERES) Торонтської універзіты. Цілем штіпендії є стажованя при Торонтській універзіті аспірантів, учених і культурных активістів із европской отчіны, котры роблять над розлічними аспектами карпаторусиньских штудій. Штіпендія ся дає кождрій рік на час, справила, од двох місяців (мінімум) до чотырех місяців почас академічного року (септембер – юн). Особам, котры дістануть Штіпендію Штефана Чепы, будуть мати заплачене за дорогу літадлом до Канады і назад, дістануть повинне здравотне поіщія провинції Онтаріо і к тому грошы в сумі 1600 канадських доларів на місяць. Із тых фінанцій штіпендіста мусить собі заплатити за бываня, котре буде про нєго (ню) приготовлене.

Штіпендісты Штіпендії Ш. Чепы будуть мати приступ к бібліотечным фондам Торонтської універзіты і к публічным програмам Центра европських, руських і евроазійских штудій.

Особы, котры мають інтерес о штіпендію, мусять подати жадость з коротков (не веце як дві сторінкы) характеристіков, у котрій представлять ціл і план своїх штудій. К тому ся жадає припоіти, або послати в самостатній копертці, єдно рекомендачне писмо. Вшытка корешлопендія мусить ся загнути на адресу:

Dr. Robert Austin
Steven Chapa Fellowship
University of Toronto
CERES—Munk Centre
1 Devonshire Place
Toronto, Ontario M5S 3G3
CANADA

Підпорили грекокатолицьку харіту на Україні

Кінцем минулого року, **16. грудня 2006 в просторах кіна „Жрідло“ в Бардієвських Купелях була хосенна культурно-сплоченська і харайтативна акція.** Генерална директорка Бардієвських поземных ставеб, а. с., **Инж. Маргіта Сасараква** позвала інвесторів, торгових партнерів, заместнанців і сполупрацівників того знамого заводу, што має звук дома і за границями нашої републики, уж на **Другий рождественный бенефічний концерт.**

Цілем концерту было нелем розвеселити публіку за помочи тв. „репетяцьких“ співанок в інтерпретації знамых словенських співаків, духовных співанок і колядок, які пре-красно заспівали русиньскы співачки, але вказати і на гуманні діла той фабрики, яка нелем же дає многым людем Бардієвщини і околиці роботу, але снажить ся підпорити і тих, котры то найвеце потребують.

В переповненій салі кіна „Жрідло“ ся зышли досправды тоты, котрых судьба якы-месь способом скапчана з фабрикы або конкретно з главнов організаторков. Модераторка вечора привітала директора теологічного семінарі з Мукачева **Тараса Ловска**, староногого приматора міста Бардієва **Инж. Боріса Ганущака**, вікаря про Русинів **о. Петра Павла Галька**, ЧСБВ, **о. Любомира Петрика**, говорцю Грекокатолицького

епіскопского уряду в Пряшові, протоігумена ЧСБВ **Владимира Седлачка**, посланця НР СР **Юдр. Яна Патакія**, директорку Уряду роботы і соціалных діл в Старій Любовні **Юдр. Анну Афтанасову** і іншых.

Бенефічний рождественный концерт у своїм вступі розогрілі знамы оперетны співаці з Пряшова **Анна і Славомір Бенковці**. Історія фірмы, ей súčasnosť ся черяла з музичныма выступамы **Душана Груня, Роба Казіка, Петра Сташка** і іншых. Як видно, словенскы співаці радо ходять на выход нашої републики, а конкретно до Бардієва, де суть їм пригатовены добры условия. Чули ся там добрі, а то ся одразило і на їх выступліно. З боку позерателів было прияте тепло і з потлесками.

Чистыма голосами, співами із сердца, прекрасныма русиньскыма колядками, духовныма піснями порадовали притомных знамы русиньскы співачки: **Анна Сервицька**, родачка з Герлахова, Бардієвского окресу, і **Анна Порачова**, родачка з Києва, Старолюбівнянского окресу, **Моніка Сорокова** з Бардієва, яких спроваджав на гармоні **Йозеф Пірог** з Пряшова. Їх пісні запасовали до рождественной атмосферы, а были великым збогачінем бенефічного концерту, выразом духовного жывота Русинів.

Споминаны БПС, а. с., мають є свій

кредіт дома і за границями, то уж є знаме діло. Реалізують вшыткы ставебны роботы, на моніторі было видно конкретны ставебны заводу. А як ся говорило в перерізі їх роботы, што є главне, мають прибуткы. Главна реалізація їх роботы є на Україні, на Підкарпатю, а в минулости і в Руську, Німецьку, Польську і інде. Обгосподарують і Словенську, главно выход країны.

Генерална директорка, яка понад 20 років веде свій ставбарський маншафт, знає оцінити роботу своїх працівників. Не дарьмо в рамках концерту было оціненых сім найліпшых робітників фірмы, што наісто іншпірвало до іщі ліпшой роботы далшых працівників. І нелем то, з рук пані директорки Сасараковой перебрал шек на **3 000 америцьких доларів** заспуця Грекокатолицькой дієцезной харіты в Мукачеві.

– **Даваме то тым, котры то найвеце потребують**, – повіла директорка, кідь пару словами оцінила минулый рік роботы БПС, а. с.

Як підкреслила, був то рік тяжкий, але успішний. Значіть, же ай прибутковий. Як добрі, же ся звышыло і про тых, што то найвеце потребовали. На 1. бенефічний рождественный концерт (9. 12. 2005 на тім самім місці) шек на 50 000 крун нашов свое місце в Грекокатолицькій харіті в Пряшові,

на другім концерті была підпорена харитативна робота грекокатолицькой церкви на Україні.

О тім то суть такы концерты – о любви, о доброті, о сполуналежности сердець. Є

добрі, же концерты БПС, а. с. ся стають традиціей. То є лем на приписаня до Книжкы добра меценашкы далшых плусів.

М. МАЛЬЦОВСКА

• В просторах кіна „Жрідло“ в Бардієвських Купелях 16. 12. 2006 была культурно-харитативна акція – Другий рождественный бенефічний концерт, на конєць котрого директорка Бардієвських поземных ставеб, а. с., **Инж. Маргіта Сасараква** одозвала сімболічний шек на скоточны долары представителів Грекокатолицькой дієцезной харіты в Мукачеві на Підкарпатю.

Уж не прийде до редакції з новым матеріалом,...

... усміхнутый, повный оптимізму, зо жартом, што нас все розвеселило і створило добру атмосферу, в котрій ся ліпше робило. Уж не принесе обіцяный рукопис друго-го тому книжки о Корятівчови, уж з ним не поговоримо о білых місяцях в історії Русинів, котры ся снажыв одкрывати і потім у наших выданях о тім публікувати. Уж не учееме єго жарты, весельный спів, не увидиме єго танець з нашыма колежынями, при якім ніхто бы му тогды не гадав, же мать на плечах тільки хрестиків, кілько мав, не єдного молодого своєв енергіев нелем у танці, але і в научній роботі і публіцистичнім діяльності міг заганыбити. А хоць і він мав, главно в посліднім часі, доработы проблемы, ніколи о них не говорив, не скаржив ся, хоць уж ходив до редакції чім дале рідше і рідше, хоць уж не жартовав тільки, але гунцутьскы іскеркы іщі все му грали в очах. Кідь сьме мали в редакції або у природі якесь славностне посиджыня, все з ним было весело, а тогды сьме і філігівно го поступно меновали спершу „маєром русиньскых войск“, пізніше сьме го повышыли на „плуковника русиньской кавалерії“, уж сьме не вступили го особно повышыты, уж...

Теперь так робиме ін меморіам, повышуєме Тя, **Підр. Михале ПОПОВІЧУ**, на „генерала історії Русинів“.

По такім „фаміліярнім“ вступі к некрологу за Михалом Поповічом, к якому сьме ся осмілили по доворічных цалком фаміліярных контактах, хочеме додати, же небогий історік ся народив **25. 9. 1922** у Брутовцях, зато было красно, же з єго родного валалу на послідню розлучку з ним **27. 12. 2006** на **пряшівський цінтерь** пришли родаци, родина і староста того села, котрый над гробом помершого бісідова о нім із великов почливостів і високо оцінив єго роботу, міджі іншым, же написав історію родного села Брутовце, котра была выдана при недавнім юбілею того села. Была то послідня єго выдана публікація, але мы з почливостів і вдяков споминаме на него за многы іншы публікації, котрыма были, наприклад, *Князь Корятівч – русиньскый войвода ці Пыхні*. Тоты дві книжки были і нашов заслугов выданы по русиньскы, але основу роботы, фундамент, положыв Др. Михал Поповіч, доворічний сполупрацівник редакції русиньской періодичной і неперіодичной пресы...

Але вернімє ся кус дозад, к дакотрым біографічным даным М. Поповіча. Молодий Михал все ся любив учіти, также не было великым чудом, же успішно абсолвовав штудії на Гімназії в Левочі, на Універзіті Яна Амоса Коменьского в Братіславі ці універзіті в Белєграді. Кажу, не было чудо, бо был способный, мыслячий, любив ся учіти, але было то чудо в тым зміслі, же обывайный хлопчіско з Брутовець вырїс так високо, же ся став так высоко школованым, нелем став ся добрым історіком, але і добрым знателём дакількох языків – латиньского, німецького, французького, англійського, сербского, руського... Самособов, як Словак (хоць при-звіско єго свідчіть о выходославянськым коріню),

знав добрі і по словенськы, але мав барз добре одношіня к русиньскому языку, Русинам, як і вообщє к Славянам, ку православній церкви, што было мож одчути в єго научных публікаціях і статях на історічны темы, хоць сам был римокатоликом, отець духовный такой церкви го і прїшов выпровадити на послідню єго путь. Не буду выраховлєвати вшыткы єго научны роботы і статі, было їх дость на єден жывот. Не буду говорити о єго педагогічній роботі на середніх і високих школах, ный о нім говорять, споминаючи на него, єго штуденты. Я го зажив як дописователя і сполупрацівника іщі в українських новинках „Нове жыття“, уж там сьме ся спознали і поступно зачали сполупра-

цувати. А поступно сьме встановили, же обидвоє сьме налажені на еднакых волнах: і він привітав із великым натхнутєм і надієв ніжну революцію, а з нєв і возродный процес Русинів, до котрого прїспів своєм ділом як історік-публіциста. Дякуєме Ті, Михале, за тото Твоє натхнутя і надію, котру єсь переносив на нас, а мы може, на Тебе. Дякуєме Ті, Михале, за Твою научну і публіцистичну роботу, главно тоту, што ся односила к Русинам. Хоць єсь был Словаком, але про одкрываня русиньской історії, ей білых місць єсь зробив вєце як будь-котрый із Русинів, ці русиньской, або української орьєнтації. Уж тым єсь ся в наших очах уж за свого жывота став генералём русинства.

Кідь недавно зачали ся вертати Народны новинкы і Русин із Твоєй адресы назад до редакції, мали сьме таке передчутя, же Ты хворый або десь у домові доходиш. Пробовали сьме Тя контактувати, але марно...

Но не мали сьме ся скоро здавати і дізнали бы сьме ся, же ты в Домові доходиш на Цємяті при Пряшові. Може, ты не хотів, жебы сьме ся то дізнали, бо уж єсь был барз хворый, не хотів єсь своїма проблемами нікого зтяжковати, як цілий свій жывот. А, може, же так добрі, бо сьме сі Тя запамятали такого, яким єсь был цілий жывот – все повный оптимізму, хоць жывот Ті приносив і болячі моменты. Наперек вшыткому, кідь ся Твої найближшы, бывша жена, двоє сынів і двоє дівчат, як і мы, Твої сполупрацівники, дізнали, же єсь **23. 12. 2006** выдыхнув послідній раз, каждого то зранило, хоць бы што было перед тым. Просто, Твоя страта нас вшыткых зранила і вшытлым нам выпала слыза великого смутку за Тобов. Зато не дивно, же вшыткы тоты прїшли ся з Тобов розлиучити на пряшівський цінтерь.

Ты пішов у вічність, але Твоя робота зістала ту, на змысли, буде служыти нам, Русинам, а і нашым потомкам. Ты одышов, але мы на Тебе не забудем, в наших споминах будеш все – жартующей, оптимістичной, а кідь было треба, та і донеконечна аргументуючий о історічных фактах односно Русинів. Вічная Тобі память!

Александр ЗОЗУЛЯК,
Твій „сполубовєник“ на землі.
Фотка автора

Єго смерть засмутила нелем бывшого премєра,...

але і вшыткых нас, котры сьме го познали, котры сьме ся з ним стрітили, о котрім сьме іщі недавно читали в часописі *Артос* як о

своєй виховно-освітнуй функцію. По програмі семінаря мали сьме можність побісідувати з Н. Дзуріндом, котрый заспоминав і на свої дїтськы роки, які прожыв у родній **Звадці**, окр. Спіська Нова Вес, де ся народив **4. грудня 1914**. Повів, же єго дїтинство было барз пестре. Мав двоє братів, але по смертєлній пригоді єдного з них зістав жыти уж лем з єдним братом і своєв мамков. Вдяка містному грекокатолицькому пароху, котрый го рекомендовав на далшы штудії, дістав ся до Пряшова, де был прияый до споминаной препарандії. Споминкы на штудентськы роки мав дуже ясны, так істо і на сполочность добрых приятелів. Заспоминав і на свое

перше учітельське місце в селі Брусніця при Стрпкові, де учів два роки, а єдночасно был кантором у містній грекокатолицькій церкви. Потім наслідовали два роки воєньской службы а по ній ся оженив, кідь мав 34 роки, а то з Марієв Капустовов із Лесковян, окр. Спіська Нова Вес, котра была учітельскою у Налепкові. Лем што ся оженив, был переложений до Нижніх Рєпаш, но там не учів, бо нашли ся „добры люде“, котры на Окресный выбор Комуністичной партії у Спіській Новій Всі наголосили, же Н. Дзурінда написав стишки до „*Русиньской зори*“ а тоты ся співали як маріаньскы пісні. То мало за наслідок, же пізніше был пропушченый зо школства і 14 років робив мімо школы. Перед тым але іщі пять років ведно зо женов учів у школі в Спіській Шавнику, окр. Левоча. В тім часі купив дім у Спіській Новій Всі, де ся і перестїговав. Мали четверо дїтей, з котрых єдно вмерло до рока свого жывота, также зістали му двоє сынове – Мірослав, Николай, і наймолодша дівка. При своїх споминах был на них гордый, же суть честныма людами і тішыв ся на каждую їх навщіву, іщі вєце в послідніх роках, кідь жив сам, бо жена уж одышла у вічність. Но і хоць прожыв тяжкы часы, не зломилы го, він не був у ниякій партії, зістав сам собов. Был засыпаный ласков своїх дїтей, а за тот великий дар, як повів, дякує Богородіці і своему ангелови хранителіві – святому Николаєві. Были сьме горды на то, же выступаючи ці споминаючи, говорив красно по русиньскы а за свою материньску бісїду ся не ганьбив. Наopak, достойно выголосив, же каждый мусить знати свою материньску бісїду. „**Я не забуду і не забуду свою русиньску бісїду**,“ – додав.

Николай Дзурінда уж не є міджі нами, уж ся з ним не стрітїме, не побісїдуєме, тяжка і закерна хворота го вырвала зо жывота по двоє операціях. Одышов насьє од своїх близкых: родины, приятелів, знамых, одышов там, одкы не є наверхнута. Але вшыткы, што го знали, не забудуть на него. Вічная єму память.
Мігр. Гаврііл БЕСКИД, Пряшів

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать Русин і Народны новинкы з фінанчнов помочов Міністерства культуры СР. Шефредактор: Александр ЗОЗУЛЯК, редакторкы: Кветослава КОПОРОВА, Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: Анна ПЛІШКОВА. Адреса: **Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR.** Тел.: 051/772 56 29. Передплатне на рік 250,- Ск, до сусідніх штатів – 600,- Ск, до загранича поштов ІІ. кл. 35 УСД, поштов І. кл. 43 УСД, заплатити мож і в редакції. Выроба: ДАТАПРЕСС у Пряшові. Регістрацне ч. **МК SR 417/91, МІС 49 438.** Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакції.

Адреса новинок на интернеті – **www.rusynacademy.sk, http://narodny-novyinky.presov.sk, E-mail: rusyn@stonline.sk**

Rusin a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRp - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2